

נוהל זה הותר לעיון על פי חוק חופש המידע

			נהלי אח"מ
מספר: 300.01.227	תת-פרק: כללי	פרק: חקירות	
שם נוהל: זימון עיתונאי לחקירה ועריכת חיפוש			תאריך פרסום: 10/11/2020
			תאריך תחילה: 01/02/2019
			תאריך ביטול:
			נוסח: 2

מספר נוהל ישן 03.300.227

1. כללי - תכלית הנוהל

א. חיסיון עיתונאי אינו מעוגן בחוק. ברם, בהחלטה עקרונית, שניתנה בבימ"ש העליון (בבי"ש 368,298/86 ציטרין ואח' נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז ת"א ואח', פד"י מא (2) 337), הכיר כב' הנשיא שמגר, כדן יחיד, בקיומו של חיסיון יחסי (ולא מוחלט) לעיתונאי בגילוי מקורותיו, שהגיעו אליו תוך כדי עבודתו כעיתונאי. הפסיקה בעניין ציטרין אושרה בעקבות בפסיקת בתי המשפט. ראו לדוגמה רע"פ 761/12, מדינת ישראל נ' מקור ראשון המאוחד (הצופה) בע"מ (פורסם בנבו, 29/01/12)

ב. בית המשפט הכיר בחיסיון, אך התווה לו גבולות וקבע, כי החיסיון לא יחול אם גילוי מקורות המידע הינו רלוונטי להליכים ואם מדובר בעניין חיוני ובעל חשיבות לשם עשית משפט צדק בנושא מהותי, דהיינו, כשמדובר בפשע או בעוון בעל תוצאות או משמעות מהותיות או במעשה עוולה חמור, ואין אפשרות להישען על ראיות אחרות מבלי לדרוש גילוי מקורות המידע.

ג. בביצוע פעולות חקירה מעין אלה - יש משום פגיעה בעקרון חופש הביטוי, חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת, עליהם מושתת המשטר במדינה דמוקרטית, ועל כן נדרשת המשטרה לנהוג באיפוק רב בהפעלת סמכויותיה עפ"י חוק ולהפעילן רק לאחר מיצוי כל הדרכים החלופיות בחקירה. לאור האמור, הפנייה לאמצעי תקשורת, חקירת עיתונאי וגביית עדות מעיתונאי, תיעשה באישור ר' אח"מ או המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) בהתאם לאמור בנוהל זה.

ד. בכל הנוגע לחומר עצמו שכבר פורסם באמצעי התקשורת, ככלל אין לפנות לאמצעי התקשורת לקבלתו, אלא בנסיבות חריגות בהן לא ניתן להשיג את החומר ללא פנייה לאמצעי התקשורת.

2. הגדרות

עיתונאי - מי שמחזיק בתעודת עיתונאי מטעם לשכת העיתונות הממשלתית או מטעם אגודת העיתונאים או מטעם כלי תקשורת מוכר או מי שעוסק בעיתונות כדרך שיגרה.

חקירה- הודעה באזהרה, לרבות מעצר וחיפוש.

עדות- מסירת הודעה לא באזהרה.

אמצעי תקשורת – מדיה, לרבות פרסום כתוב, מצולם, רדיו, טלוויזיה, אינטרנט ומי שמטעמם ובכלל זה עיתונאי, בעלים, מו"ל והעורך האחראי על אותה מדיה.

3. תחולת הנוהל

א. נוהל זה חל במקרים בהם נדרשת חקירת עיתונאי בנושא הנוגע לליבת עבודתו העיתונאית, וזאת בשל החשש כי עלולה לעלות סוגיית החיסיון העיתונאי. בנוסף הנוהל חל במקרים רגישים באמור בסעיף קטן (ב), גם במקרים בהם אין מדובר בעבירה הנוגעת לשירותו המקצועי של העיתונאי.

ב. מקום בו נחקר עיתונאי בקשר לעבירה שאינה קשורה לשירותו המקצועי, לא חלה תכלית הנוהל, ולא נדרש אישור לחקירה. עם זאת, יש ליידע את ר' אח"מ, בטרם חקירת עיתונאי, מקום בו קיימת רגישות, כגון מקרים בהם יש עניין ציבורי או שהעיתונאי הנחקר עובד בכלי תקשורת בעל תפוצה רחבה. סבר ר' אח"מ כי מדובר במקרה המעורר רגישות מיוחדת, יתייעץ בעניין מבעוד מועד עם המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).

ג. לשם הדגמה יצוין כי כאשר צפויה חקירתו של עיתונאי בגין פרסום כתבה בניגוד לאיסור בחוק/צו (פגיעה בפרטיות, איסור פרסום), נדרש אישור טרם חקירתו. כאשר נחקר למשל בקשר לעבירה שאינה אגב שירותו המקצועי, כגון- גניבה, הונאה וכד', אין צורך באישור.

4. השיטה

4.1 חקירה/עדות

א. עלה הצורך לחקור/לגבות הודעה מעיתונאי בנושא הנוגע בליבת עבודתו העיתונאית יש לבחון את זיקתו לאירוע העומד בבסיס החקירה, בין היתר בהתאם לתבחינים הבאים:

(1) **היותו עד ראיה חיוני לאירוע**- הממונה על החקירה בחן את הדרכים החלופיות להשגת המידע ומצא כי אין ביכולתו להשיגו בדרך סבירה אחרת.

(2) **חומרת האירוע**- חומרת העבירה בגינה מתבקשת/המידע/החקירה.

(3) **נחיצות הראיות לחקירה**- נשקלה מידת נחיצות המידע ו/או הראיות המופקות מההליך ונמצא כי המידע נחוץ לחקירה.

(4) **מידת הפגיעה האפשרית במקורות עיתונאים ובחופש הביטוי**.

- ב. בטרם ביצוע החקירה, יועבר באמצעות ק' אח"מ מחוזי חומר/תיק החקירה נשוא הבקשה, בצירוף נימוקים, למדור חקירות, אשר יעבירם עם המלצה לאישור ר' חטיבת החקירות.
- ג. ר' חטיבת החקירות יעביר את החומר לר' אח"מ בצירוף המלצה.
- ד. ככל שהמדובר בגביית עדות פתוחה, הסמכות לאשר את החקירה הינה של ר' אח"מ.
- ה. ככל שהמדובר בחקירה באזהרה, ישקול ר' אח"מ את המלצת רח"ט חקירות, ובמידה שסבר כי יש לאשר – תובא הבקשה לאישור המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).
- ו. בנסיבות דחופות ניתן לקבל אישורים בנוהל טלפוני מזורז תוך תיעוד המהלך. במקרים אלו יש לפנות למדור חקירות טלפונית, אשר יפנה מיידית לקבלת אישור ר' אח"מ או המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים), בהתאם לאישור המבוקש.

4.2 צו לעריכת חיפוש אצל עיתונאי או כלי תקשורת חשודים

- א. במקרים בהם אמצעי התקשורת או מי מטעמו חשוד בביצוע עבירה הקשורה לליבת עבודתו העיתונאית, ונמצא צורך בעריכת חיפוש במשרדי העיתונאי או אמצעי התקשורת, יש לפנות לבית המשפט בבקשה למתן צו חיפוש. הבקשה תאושר טרם הפניה לבית המשפט ע"י ר' אח"מ ולאחר מכן תאושר ע"י המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) על פי השיקולים והשלבים שפורטו בסעיף 4.1 לעיל.
- ב. בבקשה להוצאת צו חיפוש יש לפרט כלל הנימוקים לחיפוש ולציין את עובדת היותו של נשוא הצו עיתונאי. כמו כן, יצוין מדוע החיפוש רלוונטי להליכים ובעל חשיבות לשם עשיית משפט צדק בנושא מהותי.
- ג. אם במהלך חיפוש אצל עיתונאי נתפס חומר ונטען על ידי העיתונאי או מי מטעמו לעניין זה, כי הוא חסוי, יוכנס החומר, ללא עיון בו, למעטפה סגורה וחתומה ויובא לביהמ"ש להכרעה בשאלת החיסיון.
- ד. טרם עריכת חיפוש אצל עיתונאי, החשוד בעבירה הקשורה לעבודתו העיתונאית, יש ליידע את ר' אח"מ ולקבל את אישור המשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים).
- ה. נערך חיפוש או נחקר עיתונאי על פי אישור כאמור לעיל, ידווחו התוצאות לר' אח"מ, באמצעות רח"ט חקירות.

4.3 פניה להמצאת מסמכים וקבלת חומרים מאמצעי תקשורת

- א. עלה הצורך לפנות לאמצעי תקשורת בבקשה לקבלת מסמך או חומר הקשור לעבודתו העיתונאית - יכריע ר' אח"מ על פי השיקולים והשלבים שפורטו בסעיף 4.1 לעיל.
- ב. ככלל, פניה לאמצעי תקשורת להמצאת מסמכים וקבלת חומרים, תהא באמצעות צו בית משפט, למעט במקרים המצדיקים זאת כגון שאמצעי התקשורת יוזם בעצמו את העברת החומרים. במקרים אלו העברת החומר תתועד בכתב.
- ג. משהוחלט כי יוצא צו ונמסר צו בית המשפט לאמצעי התקשורת, ככל שאמצעי התקשורת מסרב לפעול בהתאם לצו, יש להיוועץ עם רח"ט חקירות שימליץ לר' אח"מ כיצד יש לפעול. ר' אח"מ יפנה למשנה לפרקליט המדינה (תפקידים מיוחדים) להיוועץ עמו בעניין זה.

ד. ככל שנטען על ידי אמצעי התקשורת כי חומר מבוקש הוא חסוי, יוכנס החומר, ללא עיון בו, למעטפה סגורה וחתומה ויובא לביהמ"ש להכרעה בשאלת החיסיון.
פיקוח ובקרה - באחריות חטיבת החקירות לוודא ביצוע האמור בנוהל זה.